

Ako zlepšiť vedu, výskum a vysoké školstvo na Slovensku

13. novembra 2019 sa na pôde Slovenskej technickej univerzity konal okrúhly stôl k téme „Návrhy na zlepšenie vedy, výskumu a vysokého školstva na Slovensku“.

Podujatie zorganizovali rektori 4 výskumných univerzít (STU, UK, TUKE, UPJŠ), predseda SAV a predseda Učenej spoločnosti Slovenska a zúčastnili sa na ňom vrcholní predstavitelia zo štátnej správy, experti a zástupcovia politických strán (SMER-SD, Most-híd, PS/SPOLU, SaS, Za ľudí, Oľano, Dobrá voľba), odborníci na vednú politiku a tiež zástupcovia zamestnávateľov a top inovatívnych firiem na Slovensku.

Cieľom stretnutia bolo predstavenie a vzájomné oboznámenie sa s riešeniami a návrhmi opatrení tak, ako o nich uvažujú jednotliví účastníci stretnutia - kľúčoví aktéri v oblasti vednej politiky na Slovensku.

V úvode stretnutia prezentoval predseda Učenej spoločnosti Slovenska profesor Peter Moczo hlavné východiská pre zlepšenie vedy, výskumu a vysokoškolského vzdelávania. Situáciu označil za veľmi vážnu a zdroje problémov identifikoval v 2 základných rovinách:

A) Štát zásadne nezlepšil svoj vzťah a podporu vede, výskumu a vzdelávaniu.

Ako 3 hlavné problémy v tejto oblasti uviedol: zastaraný (z r. 2005) zákon o štátnej vednej politike, absenciu pravidelného medzinárodného auditu výsledkov výskumu a celkovo nízku finančnú podporu vede, výskumu a vzdelávaniu a jej zlé rozdeľovanie (ovplyvňované aj lokálnymi politickými a ekonomickými záujmami).

B) Vcelku aj v priemere (sú aj svetlé výnimky) si vedci neurobili poriadok v svojej vedeckej komunite.

Ako 3 hlavné problémy v tejto oblasti uviedol: predimenzovanú, atomizovanú a nestratifikovanú/nediverzifikovanú sieť VŠ, predstieranie vedeckej kvality a uplatňovanie rovnostárstva a nevytváranie zdravo konkurenčného a motivujúceho prostredia.

Tento pohľad a rozdelenie súboru príčin kritického stavu bol účastníkmi okrúhleho stola prijatý s porozumením.

Následne sa účastníci v diskusii venovali návrhom ako situáciu zlepšiť. Peter Moczo prezentoval návrhy Učenej spoločnosti Slovenska, zástupcovia politických strán prezentovali návrhy, ktoré prinášajú vo svojich programoch a experti priniesli celé spektrum ďalších návrhov opatrení.

Ako hlavné oblasti pre zlepšenie boli diskutované najmä:

- Potreba väčšej internacionalizácie vedy, výskumu a vysokého školstva
- Potreba pravidelného auditu výkonov vo vede
- Potreba stratifikácie/diverzifikácie univerzít, adrešná podpora excelentnosti a nastavenie motivačných schém prostredníctvom diverzifikácie financovania VŠ na Slovensku
- Potreba efektívneho a transparentného využívania eurofondov
- Potreba dlhodobej koncepcie financovania inštitúcií, grantových agentúr a vedeckých projektov a zvýšenie objemu súťažného financovania vedy a výskumu
- Potreba motivačných schém pre lepšiu väzbu zamerania absolventov vzdelávania vzhľadom na potreby spoločenskej a hospodárskej praxe.

Diskusia sa viedla v mimoriadne konštruktívnej rovine a zaznelo množstvo koncepčných aj parciálnych návrhov opatrení. **Na záver sa účastníci zhodli na tom, že:**

- 1. Téma zlepšenia situácie v oblasti vedy, výskumu a vysokého školstva je naliehavá, vyžaduje si zmeny v prístupe, aj odvážne riešenia.**
- 2. Pre koordinovaný postup je potrebné zlepšiť a udržiavať komunikačné toky medzi jednotlivými aktérmi vednej politiky.**
- 3. Kľúčom k zlepšeniu je zhoda na dlhodobej koncepcii financovania vedy, výskumu a vysokého školstva.**
- 4. Veda a výskum má potenciál stať sa rozhodujúcim faktorom pre úspešnú transformáciu hospodárskeho modelu na Slovensku smerom k väčšej konkurencieschopnosti v medzinárodnej súťaži.**